

Stadsbyggnadsförvaltningen
Yttrande

Datum:
2025-08-12

Diarienummer:
PBN-2025-00086

Handläggare:
Soror Zahmatkesh

Yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag

Plan- och byggnadsnämnden (PBN) har tagit del av remissen och har synpunkter enligt nedanstående kommentarer.

Sammanfattning

Boverket har i sin rapport 2025:2 föreslagit att reformen med certifierade byggprojekteringsföretag (CBF) ska utvidgas, vilket skulle innebära att CBF får ökat ansvar i hela byggprocessen.

Stadsbyggnadsförvaltningen uttrycker oro för att kommunens roll i bygglovsprocessen försvagas och pekar på flera potentiella konsekvenser, inklusive minskad kommunal insyn, risker för rättssäkerhet och jäv, oklarheter kring dokumentation och ansvar, samt risker för social hållbarhet och jämlik behandling. Nedan följer en fördjupad analys av konsekvenserna.

Boverket föreslår en namnändring av rollen, eftersom ansvaret kommer att omfatta mer än enbart bedömning av projektering. Det nya föreslagna namnet är 'certifierade byggbedömningsföretag (CBF)'. Stadsbyggnadsförvaltningen instämmer i Boverkets namnförslag.

Synpunkter på remissen

Nackdelar med certifierade byggbedömningsföretag (CBF)

En konsekvens av förslaget är ökad tillsynsbelastning. När kommunens roll förskjuts från förhandsgranskning till tillsyn i efterhand innebär det att fel och brister i byggprojekt ofta upptäcks sent i processen, vilket på sikt inte är hållbart ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Detta kräver att kommunen startar resurskrävande tillsynsärenden för att rätta till bristerna, vilket både ökar arbetsbelastningen och leder

till högre kostnader. Denna ökning påverkar inte bara kommunen utan även byggherrarna, som kan behöva betala för dyra ombyggnationer i ett senare skede av projektet. Kommunens ökade arbetsbelastning och kostnader för tillsynen bidrar även de till en ineffektiv process. Eftersom tillsyn inte är avgiftsfinansierad på samma sätt som bygglovshandläggning, innebär detta att mer arbete måste finansieras med skattemedel.

Förslaget innebär även problem med rättssäkerhet och jäv. Det finns en överhängande risk att certifierade företag kan komma att granska och godkänna sina egna projekterade handlingar, vilket medför att granskningen inte är oberoende. När kommunen dessutom inte har tillgång till det fullständiga underlaget, utan endast ska fatta beslut på basis av de redovisningar som tillhandahålls av CBF, ökar risken för överklaganden, rättsliga tvister och förseningar. Detta skulle kunna resultera i en betydande underminering av allmänhetens förtroende för byggprocessens rättssäkerhet och integritet.

Det råder också oklarheter avseende dokumentation och ansvarsfördelning. Det framgår inte tydligt vilka handlingar som CBF ska redovisa respektive arkivera. Det finns inte heller någon tydlighet i att CBF ska arkivera något för de projekt som de tar fram dokumentation till. Samhället riskerar därmed att gå miste om tillgång till centrala tekniska handlingar, som till exempel brandskyddsdokumentation och geotekniska rapporter. Detta kan leda till bristande kunskapsöverföring och försvåra planeringen av framtida projekt.

Det nuvarande systemets utformning medför en potentiell risk för att aktörer med bristande seriositet kan etablera sig. När ett omfattande ansvar delegeras till privata aktörer utan att samtidigt förstärka kontrollfunktionerna, uppstår en ökad sårbarhet för kvalitetsbrister, oegentligheter och i vissa fall påverkan från otillbörliga intressen. Samtidigt saknas i dagsläget tydliga och verkningfulla sanktionsmöjligheter vid avvikelser från uppdragets krav hos certifierade företag. Det bör dock understrykas att privata initiativ, när de verkar inom tydliga ramar och med adekvat uppföljning, kan bidra med innovation och effektivitet.

Ett ytterligare perspektiv att belysa är de sociala konsekvenserna av att minska det kommunala inflytandet över byggprocessen. Kommunen spelar en central roll i att bevaka allmänna intressen – såsom trygghet, tillgänglighet, hälsa och säkerhet – som inte alltid tillvaratas i kommersiellt styrda processer. Om kommunen inte längre ansvarar för bygglov och kontroll kan viktiga samhällsvärden lätt förbises.

Kommunens engagemang i byggprocessen är avgörande för att säkerställa medborgarnas insyn, delaktighet och möjlighet till dialog. När privata aktörer i allt högre grad ansvarar för bedömningar och beslut riskerar transparensen i utformning och genomförande av byggprojekt att minska, vilket kan påverka allmänhetens förtroende för systemet negativt. Denna utveckling kan i förlängningen påverka både tilliten till kommunala myndigheter och till byggsektorns legitimitet.

Särskilt i större projekt med påverkan på bostadsförsörjning, utemiljöer eller gemensamma samhällsfunktioner är det avgörande att byggherrar uppfyller de krav på tillgänglighet, barnperspektiv och trygghetsskapande åtgärder som redan fastställts i lagstiftningen. Kommunens roll är att säkerställa att dessa lagstadgade krav efterlevs och att allmänna intressen tillgodoses. Om uppföljningen av dessa frågor helt övergår till privata aktörer med affärsintressen i projekten, riskerar viktiga aspekter kring social hållbarhet, jämlikhet och samhällsnytta att inte få tillräcklig uppmärksamhet.

Slutligen finns en risk för att kravnivån i byggärenden urholkas. Kommunen ställer minimikrav. Det nya förslaget ger möjlighet för byggherrar att påverka CBF att projektera enklare eller billigare lösningar som i och för sig är bra för att kapa kostnader i byggbranschen. Det finns dock en uppenbar fara att viktiga kvalitetskrav inte upprätthålls. Detta försvårar en likvärdig och rättssäker tillämpning av regelverket och skapar osäkerhet både för handläggare och byggherrar.

Sammanfattningsvis, när kommunen fortsatt förväntas bära ansvaret för att plan- och bygglagens krav efterlevs, men samtidigt stängs ute från centrala delar av byggprocessen, uppstår en allvarlig obalans. Det blir svårt att säkerställa rättssäkerhet, kvalitet och samhällsintresse utan möjlighet till insyn och kontroll i tidiga skeden. Kommunerna har lång erfarenhet av att tillämpa regelverket och bevaka att tekniska och funktionella krav uppfylls – en erfarenhet som riskerar att gå förlorad om ansvaret flyttas utan att motsvarande kontrollbefogenheter kvarstår. Resultatet riskerar att bli ett fragmenterat, kostnadsdrivande och rättsosäkert system där samhällsnyttan sätts på spel.

Fördelar med certifierade byggbedömningsföretag (CBF)

Trots de farhågor som lyfts fram i denna remiss bör det även framhållas att detta nya arbetssätt kan innebära vissa fördelar för byggbranschen, särskilt i projekt där standardisering, effektivisering och tydligare ansvarsfördelning är eftersträfvade.

Införandet av certifierade byggbedömningsföretag (CBF) kan bidra till mer enhetliga tillämpningar av byggregler nationellt. Detta förutsätter i och för sig att CBF bedriver verksamhet över större geografiska områden än enskilda kommuner och har en gemensam syn på tillämpningen av regler och bedömningar. Byggföretag har ofta kritiserat kommunerna för att göra olika tolkningar av regelverket. Genom att standardisera bedömningsprocesserna och samla expertisen inom CBF, kan dessa företag bidra till att minska de variationer som förekommer mellan olika kommuner. Detta skulle inte bara underlätta för aktörer som arbetar över flera regioner, utan också öka förutsägbarheten och rättssäkerheten i byggsektorn.

Genom att samla ansvar för projektering, granskning och kontroll inom en certifierad aktör kan även dubbelarbete minskas och kommunikation förenklas. Detta kan leda till kortare handläggningstider, tydligare ansvarsfördelning och minskade kostnader.

Det finns också potential för högre kvalitet i vissa delar av processen, då stora konsultföretag som certifieras som CBF ofta har tillgång till bred teknisk kompetens, etablerade kvalitetsledningssystem och erfarenhet från komplexa projekt.

Införandet av CBF kan skapa förutsättningar för ökad digitalisering och effektivisering inom byggsektorn. I projekt där repetitiva lösningar och standardiserade processer är vanliga – exempelvis vid industriellt bostadsbyggande – kan CBF bidra till en tydligare struktur för att följa upp kvalitet och kostnader.

Sammantaget finns det alltså ett värde i att pröva alternativa arbetssätt där privata aktörer kan ta ett större ansvar, förutsatt att det sker med rätt balansering av oberoende, kontroll och transparens. Förvaltningen ser positivt på att möjligheten till CBF finns – men framhåller vikten av att det sker under förutsättningar som fortsatt säkerställer rättssäkerhet och kvalitet i byggandet.

Konsekvenser av Boverkets förslag för kommunens roll i byggprocessen

Förvaltningen ställer sig tveksam till att kommunens roll i byggprocessen försvagas till förmån för CBF, och framför här sina synpunkter uppdelade per moment i genomförandeprocessen.

Kontrollansvarig

I Boverkets rapport (s. 41) hänvisas till den vägledning för utformning av kontrollplaner som Boverket tidigare publicerat. Boverket framhåller att vägledningen kan bidra till att tydliggöra vilka kontroller som ska ingå, hur kontrollen ska ske och vem som ska utföra den – särskilt i de fall där en certifierad aktör ansvarar för att ta fram kontrollplanen.

Förvaltningen delar dock inte Boverkets bedömning att den befintliga vägledningen i sig är tillräcklig för att säkerställa att kontrollplaner som upprättas av CBF alltid blir ändamålsenliga. Enligt förvaltningens erfarenhet har vägledningen hittills haft begränsat genomslag i praktiken, även bland kontrollansvariga hos större konsultföretag – alltså samma typ av aktörer som nu föreslås kunna certifieras som CBF.

Förvaltningen har tidigare, bland annat i remissvaret på utredningen *Ordning och reda*, lyft behovet av att komplettera vägledningen med bindande föreskrifter – till exempel avseende kontrollplanens utformning, certifierade sakkunniga och utformningen av sakkunnigutlåtanden. Sådana föreskrifter skulle kunna bidra till att minska byggfel – vilket är ett tydligt syfte i flera statliga utredningar.

Flera andra kommuner har också framfört liknande synpunkter. Om Boverket väljer att gå vidare med förslaget utan att beakta dessa invändningar, bör det tydliggöras att en del av myndighetens tillsyn särskilt riktas mot hur CBF tillämpar vägledningen vid upprättandet av kontrollplaner.

Enligt Boverkets förslag ska det inte krävas en separat kontrollansvarig i projekt där ett certifierat byggbedömningsföretag är involverat. Det räcker med att företaget har tillgång till en sådan kompetens internt. Detta skapar osäkerhet kring vem som faktiskt har ansvar för kontrollen i projektet. Det framgår inte om denna person måste vara aktiv i projektet, eller om ansvaret enbart blir formellt. Förvaltningen anser att det är avgörande att kontrollfunktionen utövas självständigt och att samma person eller företag inte ska kontrollera sitt eget arbete.

Tekniskt samråd

Det tekniska samrådet är idag en viktig del av kommunens dialog med byggherren kring hur tekniska egenskapskrav, lokala förhållanden och kontrollplaner ska hanteras. I förslaget från Boverket framgår att tekniskt samråd oftast ska ersättas med ett skriftligt förfarande. Det innebär att möjligheten att i ett tidigt skede identifiera projektets särskilda risker och utmaningar försvinner. Förvaltningen ser stora risker med detta, då erfarenheten visar att många brister i dag upptäcks och rättas till just i det tekniska samrådet.

Startbesked

Boverket föreslår att startbesked ska kunna lämnas utan att kommunen granskar de tekniska kraven eller kontrollplanen. I stället ska byggherren lämna en redogörelse för hur kraven uppfylls. För att detta ska vara ett tillräckligt underlag för beslut, bör redogörelsen även innehålla den riskbedömning som byggherren tagit fram. Utan sådan information riskerar kommunens beslut att vila på enbart byggherrens

försäkran, snarare än en självständig granskning. Detta försvagar samhällets möjligheter att följa upp säkerhet, funktion och att bygglagens krav faktiskt efterlevs. Kontrollplanens innehåll – som är avgörande för att förebygga fel – hamnar därmed utanför kommunens kontroll.

Arbetsplatsbesök

I dag är arbetsplatsbesöket ett viktigt verktyg för kommunen att försäkra sig om att byggnationen följer de krav och villkor som beslutats. Enligt förslaget ska denna uppgift helt övergå till CBF. Detta medför att kommunen förlorar kontakten med den fysiska byggprocessen och därmed också förmågan att i realtid följa upp hur arbetet fortskrider. Risken ökar att fel och brister inte upptäcks förrän det är för sent, vilket kan leda till kostsamma och tidskrävande rättelser för byggherren.

Slutsamråd

Enligt förslaget ska kommunen vid slutsamrådet basera sin bedömning på ett utlåtande från det certifierade byggbedömningsföretaget. Det är först i detta sena skede som kommunen ges möjlighet att delta fysiskt i projektet, vilket innebär att man inte längre har insyn eller möjlighet att påverka under projektets genomförande. Förvaltningen ser flera risker med detta upplägg. En central oro är att väsentliga brister redan kan ha hunnit byggas in i projektet när kommunen väl får möjlighet att granska det. Om kommunen vid slutsamrådet upptäcker fel eller avvikelser från gällande krav, kan detta leda till krav på rättelse, vilket i sin tur riskerar att fördröja slutbeskedet och medföra ökade kostnader för byggherren. Det kan även skapa osäkerhet kring ansvarsfördelningen mellan kommunen och det certifierade företaget. När den myndighet som slutligen ska fatta beslut om slutbesked inte har haft möjlighet att följa projektet från början, ökar risken för sena överraskningar.

Olika tolkningar från kommunen och det certifierade företaget kan försvåra processen ytterligare. Det är viktigt att klargöra vems tolkning som i sådana fall ska ha företräde.

Sammantaget innebär förslaget en förändring i hur ansvar och kontroll fördelas mellan olika aktörer i byggprocessen. Det aktualiserar frågor om hur rättssäkerhet, transparens och enhetlig tillämpning av byggregler kan säkerställas över tid. Förvaltningen vill därför lyfta vikten av att kommunen även framöver har möjlighet att vara delaktig tidigt i byggprocessen särskilt i ärenden där det finns behov av tydlig samordning eller där projektets komplexitet motiverar en tätare dialog.

Slutbesked

Enligt Boverkets förslag ska kommunen fatta beslut om slutbesked enbart baserat på det certifierade företagets utlåtande, utan att själv ta del av tekniska handlingar eller genomföra någon egen slutkontroll. Detta innebär att kommunens beslut i praktiken reduceras till en formalitet, där det saknas möjlighet till självständig prövning av om byggnaden uppfyller gällande krav.

Förvaltningen ser allvarliga risker med denna förändring. Rättssäkerheten försvagas när den myndighet som ansvarar för tillsyn och beslut inte längre har tillgång till det underlag som krävs för att göra en självständig bedömning. Det innebär också att samhällets insyn i byggprocessen minskar, vilket kan få konsekvenser för både säkerhet och kvalitet i det byggda resultatet.

I dagsläget granskas, för slutbeskedet, viktiga byggnadstekniska dokument såsom brandskyddsdokumentation, konstruktionsritningar och geotekniska utredningar inför beslut om slutbesked. Dessa handlingar har inte bara betydelse för kommunens

bedömning, utan är även centrala för andra aktörer såsom räddningstjänst, miljöförvaltning och framtida byggprojekt. Om dessa dokument inte längre lämnas in till kommunen riskerar de att helt utebli från den offentliga dokumentationen, vilket försvårar både tillsyn och framtida planering.

Förslaget innebär därmed en förskjutning av ansvar från det offentliga till det privata, utan att motsvarande kontrollmekanismer införs. Det skapar osäkerhet kring ansvarsfördelning och minskar möjligheten att upptäcka och åtgärda fel i tid.

Tillsyn

Förvaltningen ser en betydande risk att antalet tillsynsärenden kommer att öka om förslaget genomförs. När kommunens medverkan minskar återstår tillsyn som det enda verktyget för att säkerställa att lagstiftningen följs, vilket är mindre effektivt och mindre resurseffektivt än att förebygga fel tidigt i processen.

Förslaget skapar därför ett system där fel riskeras att upptäckas för sent, kostnaderna ökar och rättssäkerheten försvagas. Förvaltningen anser att kommunens aktiva deltagande i byggprocessen är avgörande för att förebygga fel och säkerställa en rättssäker och hållbar byggpraxis.

Avslutande bedömning

Boverkets förslag innebär att CBF tar ansvar för hela byggprocessen, medan kommunen endast fattar beslut baserat på deras underlag utan egen granskning. Det minskar kommunens kontroll och kan skapa en oklar ansvarsfördelning.

Om CBF får ett utökad ansvar enligt remissen, finns det risk att beslutsfattandet blir en ren formalitet utan kontroll från kommunens sida. Detta kan skapa osäkerhet kring ansvarsfördelningen, vilket medför risk för den demokratiska insynen i större projekt och tillsynen i senare skede. Detta ökar även risken för att oseriösa aktörer utnyttjar systemet, utan att nödvändiga kvalitetskrav och säkerhetsåtgärder uppfylls. En sådan utveckling skulle inte bara underminera förtroendet för byggbranschen, utan också äventyra den långsiktiga hållbarheten och säkerheten i byggprojekten.

Därför avstyrker förvaltningen förslaget och föreslår i stället att dagens system förbättras genom tydligare regler, bättre vägledning och ökade kompetenssatsningar.

Plan- och byggnadsnämnden

Ylva Stadell
Ordförande

Malin Adner
Nämndsekreterare

Plan- och byggnadsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2025-08-28

§ 194

Yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag PBN-2025-00086

Beslut

Plan- och byggnadsnämnden beslutar

1. **att** avge yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag i enlighet med bilaga 1, samt
2. **att** ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Boverket föreslår att certifierade byggprojekteringsföretag (CBF) ska ges en utvidgad roll i hela byggprocessen. Förvaltningen ser vissa fördelar, såsom möjligheten till effektivisering, standardisering och främjande av digitalisering. Samtidigt finns farhågor kring rättssäkerhet, minskad insyn och ett försvagat kommunalt inflytande. Yttrandet redogör för båda perspektiven och föreslår att nuvarande system bör utvecklas snarare än ersättas.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens webbplats: [Remiss av Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag \(2025:2\) - Regeringen.se](#).

Sista svarsdag är 29 augusti 2025, vilket är dagen efter nämndsammanträdet.

Beslutsunderlag

- Yttrande från stadsbyggnadsförvaltningen: PBN-2025-00086-2 – "Yttrande över Boverkets rapport Uppdrag att utveckla reformen med certifierade byggprojekteringsföretag (2025:2)"
- Boverkets remissrapport 2025:2

Arbetsutskottet föreslår utan eget ställningstagande

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plan- och byggnadsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2025-08-28

Föredragning av Soror Zahmatkesh

Deltar inte i beslutet

Markus Lagerquist (M) och Lars Tufvesson (M), deltar inte i beslutet till förmån för det egna särskilda yttrande.

Victor Zhao Jansson (C) deltar inte i beslutet till förmån för eget särskilt yttrande.

Madelene Svensson (KD) deltar inte i beslutet till förmån för eget särskilt yttrande.

Anders A Aronsson (L) deltar inte i beslutet till förmån för eget särskilt yttrande.

Bonny Trolle (SD) deltar inte i beslutet till förmån för Markus Lagerquist (M) m.fl. särskilda yttrande.

Yrkande

Ylva Stadell (S) ordförande, yrkar bifall till liggande förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att nämnden beslutar i enlighet med liggande förslag.

Särskilt yttrande

Markus Lagerquist (M), Lars Tufvesson (M), Lars-Gunnar Sjöo (M), Victor Zhao-Jansson (C), Magnus Wikberg (KD), Madelene Svensson (KD) och Anders A Aronsson (L) lämnar ett särskilt yttrande med motiveringen:

Alliansen – Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna – anser att grundtanken med reformen är positiv. Certifierade företag inom byggprojektering kan bidra till att förkorta byggtider och skapa en mer effektiv process. Liksom med alla reformer krävs dock en kontinuerlig uppföljning och vård för att säkerställa kvalitet och förhindra missbruk. Kriminella aktörer försöker etablera sig i många delar av samhället – inom LSS, Arbetsförmedlingen, polisen och byggsektorn. Detta är en stor samhällsutmaning som måste mötas med kraftfulla åtgärder. Kraven på professionalism måste därför vara lika höga oavsett om uppdraget utförs av kommunen eller ett företag.

Förslagen i Boverkets rapport 2025:2 är dock inte tillräckligt tydliga när det gäller ansvarsförhållandena i myndighetsutövningen. Kommunens ansvar kvarstår i princip oförändrad, men försvåras genom att väsentliga kontroll- och uppföljningsfunktioner i den samlade bygglovsprocessen inte skulle finnas kvar i kommunens verktygslåda.

Remissvaret från Uppsala kommun borde enligt vår mening haft ett mer positivt anslag. Dessutom har hänsyn inte tagits till att de förändrade reglerna inte gäller alla

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Plan- och byggnadsnämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2025-08-28

bygglovsärenden, utan vissa specifika. Istället betonas framför allt risker och maktförskjutning, medan fördelarna endast berörs i förbigående. Slutsatsen blir att byggprojekterande företag även framöver bör betraktas som en ganska perifer företeelse, vilket vi menar underskattar deras betydelse. Nationellt ser vi att handläggningstiderna ökar. Många vittnar om långa processer och svårigheter – inte minst i Uppsala. Allt som kan underlätta och påskynda dessa processer är därför av stor vikt. Detta borde ha framhållits tydligare i remissvaret.

Utgångspunkten för reformarbetet måste vara att underlätta för medborgare och näringsliv, att ge tydlig vägledning utifrån lagstiftningen och att säkerställa att processerna genomförs så snabbt och rättssäkert som möjligt. Det är detta perspektiv som bör präglå kommunens hållning i frågan.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande